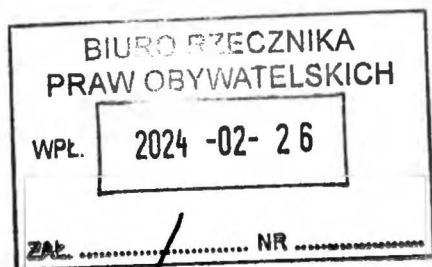

S/P. 0812.1.2.2024.IK

Herby, dnia 24 lutego 2024 r.

Pan
Rafał Kulas
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Łukasz Ruciński Dyrektor

W odpowiedzi na Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu Zakładu Karnego w Herbach przeprowadzonej w dniach od 29 sierpnia do 1 września 2023 r., przesłany wraz z pismem KMP.571.12.2023.JJ z dnia 22 stycznia 2024 r., uprzejmie informuję o poczynionych ustaleniach dotyczących zaleceń zawartych w jego treści.

1. W zakresie pkt. 7.1.1. raportu: **zwiększenie częstotliwości rozmów telefonicznych w stosunku do skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego, a także umożliwienia skazanym i tymczasowo aresztowanym korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych z osobami, o których mowa w art. 8 § 3 k.k.w., częściej niż raz w tygodniu.**

W Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu sposób korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych był i jest zgodny z art. 105 b, art. 217 c i art. 8 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2023 r. poz. 127 z późn. zm.), zwanej dalej „k.k.w.”. Jednakże mając na uwadze prawa osób pozbawionych wolności, ze szczególnym uwzględnieniem utrzymywania więzi z rodziną i innymi osobami bliskimi od dnia 19 grudnia 2023 r. skazani odbywający karę pozbawienia wolności w warunkach zakładu karnego typu zamkniętego oraz tymczasowo aresztowani mogą korzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego co najmniej dwa razy w tygodniu, co znalazło odzwierciedlenie w zmienionych przepisach porządku wewnętrznego obowiązującego w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu.

Niezależnie od powyższego, osoby przebywające w izolacji więziennej w dalszym ciągu mają zapewnioną możliwość korzystania z samoinkasujących aparatów telefonicznych,

z podmiotami, o których mowa w art. 8 § 3 i 217 c § 1a k.k.w., co najmniej raz w tygodniu. Wskazać należy, że aktualnie, jak również przed wprowadzeniem powyżej opisanych zmian w porządku wewnętrznym, w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu stosowano wyjątki, które umożliwiały i umożliwiają korzystanie przez osadzone z samoinkasujących aparatów telefonicznych częściej i w innych terminach niż te wskazane w przywołanym akcie prawnym. Tymczasowo aresztowani, po spełnieniu wymogów formalnych, o których mowa w art. 217 c k.k.w. oraz skazani przy uwzględnieniu art. 8 § 5 k.k.w. mogą bowiem korzystać z samoinkasujących aparatów telefonicznych celem kontaktu z podmiotami o których mowa w art. 8 § 3 i art. 217c § 1a k.k.w., w innym terminie i częściej, jeżeli wyznaczone terminy czynności procesowych wskazują na taką konieczność.

Dodatkowo, każdy skazany ma możliwość korzystania z częstszych kontaktów za pośrednictwem samoinkasujących aparatów telefonicznych uzyskując nagrody i ulgi, o których mowa w art. 138 § 1 k.k.w. Funkcjonariusze Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu, przy uwzględnieniu dyspozycji przepisów k.k.w. korzystają z takiej formy resocjalizacji udzielając nagród lub ulg, o których mowa. O częstotliwości opisanych działań świadczy chociażby fakt, że na dzień 31 stycznia 2024 r. w jednostce przebywały 24 osoby, które korzystały z tej formy nagrody lub ulgi w roku 2023. Zaznaczyć należy, że liczba ta nie uwzględnia osadzonych, które opuściły zakład karny w związku z końcem kary czy też zostały przetransportowane do innych jednostek, a to z pewnością znacząco zwiększyłoby tą ilość.

Każda osoba przebywająca w izolacji więziennej na terenie Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu ma również możliwość, za zgodą dyrektora, korzystać z samoinkasującego aparatu telefonicznego w celu kontaktu z bliskimi w inny sposób niż określony w porządku wewnętrznym. Następuje to w szczególnie uzasadnionych wypadkach, zwłaszcza gdy bezpośredni kontakt jest niemożliwy lub szczególnie utrudniony lub gdy wynika to z nagłej sytuacji życiowej. Znajduje tu więc zastosowanie art. 105b § 1a k.k.w. oraz 217c § 1c k.k.w

Resumując, zwiększono częstotliwość rozmów telefonicznych w stosunku do skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym typu zamkniętego do co najmniej dwóch w tygodniu, a także zapewniono skazanym i tymczasowo aresztowanym korzystanie z samoinkasujących aparatów telefonicznych z osobami, o których mowa w art. 8 § 3 i art. 217 c § 1 a k.k.w., co najmniej raz w tygodniu. Niezależnie od powyższego repertuar stosowanych ulg i nagród, a także stosowanie art. 105b §1 a oraz 217c § 1c k.k.w oraz odstępstw, o których mowa w art. 217c § 1a oraz 8 § 4 k.k.w. umożliwia osobom pozbawionym wolności na częstsze korzystanie z aparatów telefonicznych, aniżeli wyłącznie w terminach ustalonych w obowiązującym na terenie jednostki porządku wewnętrznym.

2. W odniesieniu do pkt. 7.1.2. raportu: zmianę sposobu nadzoru nad osadzonymi korzystającymi z toalety w przedsiönku celi zabezpieczającej.

Każdy przypadek użycia środka przymusu bezpośredniego w postaci umieszczenia w celi zabezpieczającej, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. z 2023 r. poz. 202 z późn. zm.) jest rozpatrywany indywidualnie, z uwzględnieniem aktualnej postawy osadzonej i przesłanek, o których mowa w przepisach ww. ustawy. Środki przymusu bezpośredniego w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu są używane w sposób jak najmniej dolegliwy, z poszanowaniem godności osobistej osoby wobec której są one stosowane i wyłącznie na czas osiągnięcia zamierzonego celu. Odnosząc się do przypadku opisanego na stronach nr 24 i 25 Raportu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z dnia 22 stycznia 2024 r. należy wyjaśnić, że skazana została umieszczona w celi zabezpieczającej z uwagi na niszczenie mienia i w celu dalszego przeciwdziałania takiemu zachowaniu. Skazana w obecności funkcjonariuszy przyjmowała postawę bierną i spokojną, natomiast demolowała celę podczas ich nieobecności. W przedmiotowej sytuacji funkcjonariusze byli obecni w pomieszczeniu w trakcie korzystania z toalety gdyż zachodziła obawa, że skazana pozostając sama może uszkodzić toaletę lub umywalkę i za pomocą jej fragmentów dokonać samouszkodzenia, a forma komunikacji za pomocą radiotelefonów pomiędzy monitorowym (który średnio obserwuje ok. 20. osadzonych), a funkcjonariuszami nadzorującymi skazaną przebywając poza pomieszczeniem wydłużyłaby czas reakcji. Takie postępowanie miało zatem zapewnić samej skazanej bezpieczeństwo. Podkreślenia wymaga, że ww. funkcjonariusze byli tej samej płci, co osoba wobec której zastosowano środek przymusu bezpośredniego. Nadmieniam, że dowódca zmiany zwlekał z podjęciem interwencji tłumacząc się w rozmowie między innymi tym, że kierował się zasadą humanitaryzmu i nie chciał stosować względem osadzonej środków przymusu bezpośredniego tak długo jak to tylko było możliwe, traktując przymus bezpośredni jako ostateczność. Pragnę również zauważyć, że obecny stan prawny co do zasady wymaga, aby każdorazowo wobec osadzonej w zakładzie karnym typu zamkniętego lub areszcie śledczym przebywającego poza celą mieszkalną stosować prewencyjnie kajdanki. Ustawodawca przewidział możliwość zwolnienia takiej osoby z zastosowania ww. środka przymusu, z której w oparciu o art. 19 ust. 7 ustawy z dnia 9 kwietnia 20210 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1683 z późn. zm.), w sytuacji zaistnienia określonych w obowiązujących przepisach prawa przesłanek, administracja Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu korzysta.

Podkreślenia wymaga, że nie jest zasadą korzystanie z toalety w celi zabezpieczającej przez osadzoną wobec której zastosowano ww. środek przymusu bezpośredniego w sposób opisany w przedmiotowym raporcie. Należy jednak wskazać, że skorzystanie z toalety przez

osobę umieszczoną w celi zabezpieczającej nie przerywa stosowania środka przymusu bezpośredniego, o którym mowa w art. 12 ust. 1 pkt 14 ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, a co się z tym wiąże nadal należy kontynuować wszelkie działania, aby cel ich zastosowania był spełniony z uwzględnieniem bezpieczeństwa osadzonej oraz funkcjonariuszy. Działanie takie jest zgodne z wolą ustawodawcy wyrażoną w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności Kodeksu karnego wykonawczego i aktów wykonawczych wydanych na jego podstawie oraz ustawy o środkach przymusu bezpośredniego.

Resumując, co do zasady funkcjonariusze Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu podczas stosowania opisanego powyżej środka przymusu bezpośredniego, nie nadzorują osadzonej w trakcie korzystania z kąpielarni sanitarnego, respektując tym samym zalecenia Krajowego Mechanizmu Prewencji co do sposobu nadzoru nad osadzonymi korzystającymi z toalety w przedsiönku celi zabezpieczającej. Nie można jednakże wykluczyć szczególnie uzasadnionych przypadków, w których taki nadzór będzie konieczny.

3. W zakresie pkt. 7.1.3 raportu: przegląd i analiza usytuowania funkcji maskowania stref prywatności w przekazywanych obrazach z części celi mieszkalnej przeznaczonej do celów sanitarno-higienicznych oraz montażu ich we właściwym miejscu, w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych części ciała osadzonych oraz wykonywanych przez nie intymnych czynności fizjologicznych.

Zespół Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur na stronie 25 raportu zawarł uwagi dotyczące obrazu z kamery usytuowanej w części celi zabezpieczającej przeznaczonej dla celów sanitarno-higienicznych i sformułował w tym zakresie stosowne zalecenia. Dokonano przeglądu i analizy usytuowania funkcji maskowania stref intymnych, o których mowa powyżej, co skutkowało podjęciem odpowiednich działań w celu zrealizowania dyspozycji art. 73 a § 5 k.k.w. oraz § 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 października 2009 r. w sprawie rodzaju urządzeń i środków technicznych służących do przekazywania, odtwarzania i utrwalania obrazu lub dźwięku z monitoringu w zakładach karnych (Dz.U. Nr 175, poz. 1360 z późn. zm.). Obraz z ww. kamery jest przekazywany do monitorów w sposób uniemożliwiający ukazywanie intymnych części ciała osadzonej oraz wykonywanych przez niego intymnych czynności fizjologicznych. Dodatkowo, taką samą analizę przeprowadzono w przypadku pozostałych pomieszczeń objętych monitoringiem i stwierdzono, że obraz przekazywany z pozostałych kamer spełnia wymogi, o których mowa w przywołanych powyżej przepisach.

4. W zakresie pkt. 7.1.4 raportu: **kontynuowanie starań w zakresie naboru i wzmocnienia obsady pielęgniarstwa oraz zapewnienia w jednostce całodobowej opieki medycznej świadczonej przez pielęgniarkę/pielęgniarszą lub ratowniczkę medyczną/ratownika medycznego.**

W ramach prowadzonej akcji promującej zatrudnienie w Służbie Więziennej do naboru na stanowiska obsługi pielęgniarstwa w Zakładzie Karnym w Herbach zgłosiły się dwie osoby tj. ratownicy medyczni. Pierwsza osoba została przyjęta do Służby Więziennej z dniem 29 stycznia 2024 roku, natomiast przyjęcie drugiej nastąpi w najbliższym czasie. Pozwoli to na uzupełnienie wakatu w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu w zakresie dotyczącym ww. obsługi.

Zgodnie z § 4 załącznika Nr 38 do Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2013 r. w sprawie nadania statutów podmiotom leczniczym dla osób pozbawionych wolności (Dz. Urz. MS poz. 83 z późn. zm.) do zadań Ambulatorium z Izbą Chorych Zakładu Karnego w Herbach należy:

- 1) udzielanie ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych, o których mowa w art. 10 i art. 11 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654, z późn. zm.), z wyjątkiem świadczeń z zakresu rehabilitacji leczniczej;
- 2) leczenie stomatologiczne;
- 3) leczenie chorych umieszczonych w izbie chorych;
- 4) kierowanie pacjentów na konsultacje specjalistyczne, rehabilitację leczniczą i do leczenia szpitalnego”.

Należy wskazać, że Ambulatorium z Izbą Chorych Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu Zakładu Karnego w Herbach stanowi jednostkę organizacyjną zakładu leczniczego, którym jest Ambulatorium z Izbą Chorych Zakładu Karnego w Herbach, co znajduje odzwierciedlenie w treści księgi rejestrowej nr 000000018738 w rejestrze podmiotów wykonujących działalność leczniczą prowadzonym przez Wojewodę Śląskiego (W-24). Zgodnie z powyższym, jednostka organizacyjna zakładu leczniczego podlega takim samym przepisom prawa, jak zakład leczniczy, którego jest częścią. Ambulatorium z Izbą Chorych Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu Zakładu Karnego w Herbach nie jest zatem podmiotem leczniczym zapewniającym całodobowe świadczenia zdrowotne. Powyższe znajduje również odzwierciedlenie w przepisach zarządzenia Nr 85/21 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie określenia przeznaczenia zakładów karnych i aresztów śledczych (wraz z późn.zm.).

Większość funkcjonariuszy pełniących służbę w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu jest przeszkolona z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, w tym resuscytacji krążeniowo - oddechowej i obsługi automatycznego defibrylatora zewnętrznego. Podkreślenia wymaga, że takie umiejętności funkcjonariusze nabywają zarówno w trakcie szkolenia wstępnego,

zawodowego i specjalistycznego organizowanych w Służbie Więziennej, jak również podczas dodatkowych szkoleń zarówno wewnątrzzakładowych, jak i zewnętrznych. W sytuacji, gdy jest konieczne udzielenie pomocy medycznej poza godzinami pracy personelu medycznego wzywany jest każdorazowo zespół pogotowia ratunkowego.

Reasumując, pomimo faktu, że jednostka nie jest przeznaczona do świadczenia całodobowej opieki medycznej, to w przypadku takiej konieczności, czynności w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej są realizowane przez funkcjonariuszy jednostki.

5. W zakresie pkt. 7.1.5 raportu: poprawa warunków bytowych poprzez systematyczne remonty pomieszczeń OZ Lubliniec, wykonanie pełnej zabudowy kąpoków sanitarnych oraz zadaszenia pół spacerowych.

Podkreślenia wymaga, że w każdym roku prowadzone są prace mające na celu zwiększenie komfortu osadzonych przebywających w jednostce. Dla przykładu można chociażby wskazać, że w 2022 r. został zmodernizowany system domofonowo – radiowęzłowy we wszystkich celach mieszkalnych, świetlicach i łazniach Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu, a ponadto wymieniono w III oddziale mieszkalnym instalacje elektryczną oraz przeprowadzono generalne remonty we wszystkich celach mieszkalnych w tym oddziale. Natomiast w 2023 r. przeprowadzono kompleksowe remonty łazni znajdujących się w II, III i V oddziale mieszkalnym, a ponadto odnowiono kilkanaście cel mieszkalnych w jednostce. W wyniku już realizowanych prac remontowych w 2024 r. i tych, które będą kontynuowane, we wszystkich celach mieszkalnych zostanie wyremontowana instalacja ciepłej oraz zimnej wody użytkowej, w kąpokach sanitarnych zostaną ułożone nowe płytki gresowe, zainstalowane będą nowe baterie umywalkowe, umywalki, miski ustępowe oraz zostanie wykonana nowa zabudowa kąpoków do pełnej wysokości. Ciepła woda dostarczana jest do nich w godzinach 6.00 - 19.00. W celach tych utrzymany jest należyty porządek. Jednocześnie należy podkreślić, że remonty i odnawianie cel mieszkalnych przeprowadzane są na bieżąco w ramach posiadanych i pozyskiwanych na ten cel środków finansowych.

Osadzeni w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu Zakładu Karnego w Herbach zakwaterowani są w budynkach penitencjarnych, w skład których wchodzi sześć oddziałów mieszkalnych zlokalizowanych 2 dwóch budynkach.

Cele mieszkalne w jednostce są wieloosobowe, z których największa jest przeznaczona dla 8 osób. Cele wyposażone są w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zgodnie z dyspozycją obowiązujących przepisów, w szczególności rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U. poz. 224 z późn. zm.). Osoby przebywające w izolacji więziennej

mają do dyspozycji łóżka więzienne, stoły, taborety i szafki. Zużyty sprzęt kwaterunkowy wymieniany jest na bieżąco. W większości cel mieszkalnych znajduje się telewizor i radio, które osadzone mogą posiadać po pisemnym wyrażeniu na to zgody przez dyrektora jednostki. Osadzone mogą korzystać z własnego czajnika bezprzewodowego. Każda cela jest wyposażona w głośnik sieci radiowęzłowej. Światło naturalne jest dostarczane do cel dzięki pełnowymiarowym oknom, których ilość w jednym pomieszczeniu uzależniona jest od jego wielkości i zgodnie z prawem budowlanym dostosowane tak aby zapewniało odpowiednią ilość światła. Instalacja oświetleniowa na terenie Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu wykonana jest również zgodnie z przepisami prawa budowlanego i obowiązującymi Polskimi Normami. Ilość punktów świetlnych i ich moc ustalona jest jak w pokojach mieszkalnych w budownictwie powszechnym. Zainstalowane w celach oprawy świetlne gwarantują odpowiednie natężenie oświetlenia umożliwiające czytanie i pracę. Wszystkie cele mieszkalne są wyposażone w instalacje gniazd 230 V, a dostarczana energia elektryczna nie podlega reglamentacji. Osadzone otrzymują raz w miesiącu środki higieny i czystości. Bielizna pościelowa wymieniana jest co dwa tygodnie. Natomiast ręczniki, ścierki do naczyń i piżamy wymieniane są co tydzień. Pranie bielizny pościelowej odbywa się w ramach usług zleconych zewnętrznej firmie świadczącej usługi pralnicze. W Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu regularnie przeprowadzane są zabiegi deratyzacji i dezynsekcji przez wyspecjalizowaną firmę. Osadzone przebywające w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu Zakładu Karnego w Herbach regularnie korzystają z ciepłej kąpeli w łaźniach usytuowanych w każdym oddziale mieszkalnym. Ponadto natryski znajdują się również przy kuchni więziennej i pomieszczeniach warsztatowych, z których korzystają osoby zatrudnione w wymienionych miejscach. Wszystkie łaźnie posiadają przegrody oddzielające stanowiska kąpielowe. Do dyspozycji osadzonych są trzy place spacerowe o łącznej powierzchni 1050 m² wyposażone m.in. w składane parasole ogrodowe, które skutecznie chronią przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi. Osadzone mają możliwość korzystania z nich w ramach planu spacerów w wymiarze zgodnym z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Sala widzeń przystosowana jest do odbywania widzeń zarówno w sposób umożliwiający, jak i uniemożliwiający bezpośredni kontakt. W przypadku odbywania widzenia w sposób umożliwiający bezpośredni kontakt osadzony może spożywać artykuły żywnościowe i napoje zakupione przez osoby odwiedzające w kantynie. W trakcie widzeń zabronione jest palenie papierosów. Sala widzeń jest wyposażona w kącik dla dzieci. Na terenie zakładu znajdują się odrębne pomieszczenie bez monitoringu do udzielania widzeń bezdзорowych. Osoby odwiedzające mogą korzystać z toalety znajdującej się przy sali widzeń. W jednostce znajduje się kantyna, w której osadzone mają zapewnioną możliwość dokonywania zakupów artykułów

żywnościowych i wyrobów tytoniowych oraz innych artykułów dopuszczonych do sprzedaży w zakładzie, za środki pieniężne pozostające do ich dyspozycji w depozycie.

Jak wynika z powyższego, administracja Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu Zakładu Karnego w Herbach podejmuje wszelkie działania, aby zapewnić osadzonym przebywającym na terenie jednostki jak najlepsze warunki sanitarno – bytowe.

Zgodnie z przepisami zarządzenia Nr 87/21 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 29 grudnia 2021 r. w sprawie zasad planowania inwestycji w Służbie Więziennej przesyłane są propozycje inwestycji planowanych do realizacji. W wyniku akceptacji takich wniosków, na terenie Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu w 2024 r. zostanie zrealizowanych wiele działań skutkujących kontynuowaniem procesu zwiększania komfortu w zakresie warunków bytowych osadzonym, co opisywano powyżej. W dniu 11 stycznia 2024 r. pismem Dkw.311.1.2024.WS zwrócono się z kolejnym wnioskiem inwestycyjnym obejmującym m.in. przebudowę placów spacerowych w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu z uwzględnieniem częściowego zadaszenia tego obszaru.

Reasumując, w jednostce prowadzone są na bieżąco działania zmierzające do poprawy warunków bytowych osób pozbawionych wolności obejmujące swym zakresem, w szczególności remonty pomieszczeń Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu, kontynuowane są również działania zmierzające do pełnej zabudowy kąteków sanitarnych. Podjęto również starania o pozyskanie niezbędnych środków przeznaczonych na przebudowę pól spacerowych i ich częściowe zadaszenie.

6. Dotyczy pkt. 7.1.6 raportu: Częstsze wykorzystywanie pomieszczenia umożliwiającego realizację widzenia bez osoby dozorującej w ramach nagrody przewidzianej w art. 138§1 pkt 3 k.k.w.

Ustawodawca w art. 138 § 1 k.k.w. określił szeroki katalog nagród, jakie mogą być udzielane skazanym z uwzględnieniem przesłanek, o których mowa w art. 137 k.k.w.

Funkcjonariusze Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu sporządzając wnioski o udzielenie nagrody po stwierdzeniu, że osadzona wyróżnia się dobrym zachowaniem lub też jest to zasadne z uwagi na względy wychowawcze, stosują m.in. zasadę indywidualizacji. Uwzględnia się postawę takiej osoby, zachowanie, które podlega wyróżnieniu oraz jej cechy osobowości i założenia resocjalizacyjne.

Należy zauważyć, że w 2022 r. i w 2023 r. udzielono osiem razy nagrody w formie zezwolenia na widzenie bez osoby dozorującej, o której mowa w art. 138 § 1 pkt 2 k.k.w. Korzystające z takiej nagrody osadzone podkreślały większy poziom atrakcyjności tej nagrody mając na względzie odpowiednio wyposażoną salę widzeń w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu.

Sala wyposażona jest w kącik zabaw, w którym znajdują się książki (m.in. bajki), zabawki i inne przedmioty służące do zabawy i wzmocnienia więzi z dziećmi.

Konstatuję, że w przypadku zaistnienia okoliczności uzasadniających przyznanie, spośród katalogu obejmującego kilkanaście różnych nagród, zezwolenia na widzenie w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej, z pewnością podjęte zostaną, przewidziane w przepisach prawa, działania. Sygnalizuje jednocześnie, że brzmienie art. 138 § 1 pkt 3 k.k.w. nie upoważnia przyznającego nagrodę, aby jednocześnie zawęził możliwość jej realizacji do widzenia z dzieckiem.

7. W zakresie pkt. 7.1.7: Włączenie do programów szkoleniowych funkcjonariuszy i pracowników cywilnych zagadnień związanych z: komunikacją interpersonalną i deeskalacją napięcia w sytuacjach konfliktowych, praktycznym wykorzystywaniu Protokołu stambulskiego, pracą z traumą i ofiarami przemocy.

W Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu systematycznie prowadzi się szkolenia dla funkcjonariuszy i pracowników. W 2023 roku przeprowadzono m.in. cztery szkolenia w trakcie których poruszano zagadnienia dotyczące komunikacji interpersonalnej. Położono przede wszystkim nacisk na przypomnienie podstawowej wiedzy na temat kompetencji społecznych, szczególnie w zakresie skutecznej komunikacji (empatii, asertywności, współpracy w rozwiązywaniu problemów, przekazywaniu informacji), oraz wykazywanie profesjonalizmu w zakresie współpracy między poszczególnymi pionami służby, a także wymiany informacji między funkcjonariuszami i pracownikami.

Zagadnienia te były zawarte w trakcie następujących szkoleń:

- 1) Postępowanie z osadzonymi z tendencjami do zachowań agresywnych oraz autoagresywnych. Karta OZS – w praktyce. Szkolenie działu penitencjarnego Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu w dniu 10 marca 2023 r.;
- 2) Narkotyki, alkohol i środki zastępcze w jednostkach penitencjarnych. Rozpoznawanie objawów spożycia środków odurzających i sposoby postępowania w takich sytuacjach: 04 grudnia 2024 r. (szkolenie ogólnozakładowe funkcjonariuszy i pracowników Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu);
- 3) Przeciwdziałanie samobójstwom w warunkach izolacji więziennej - próby samobójcze, potencjalni sprawcy, postępowanie z osobami o skłonnościach samobójczych: 17 listopada 2023r.- 31 grudnia 2023r. (szkolenie ogólnozakładowe funkcjonariuszy i pracowników Zakładu Karnego w Herbach i Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu);
- 4) Prewencja suicydalna wśród osób pozbawionych wolności: 17 listopada 2023 r. (dla psychologów Zakładu Karnego w Herbach i Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu).

Mając na uwadze zalecenia Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur, proponowane obszary tematyczne dotyczące m.in. komunikacji personalnej i deeskalacji napięcia w sytuacjach konfliktowych, praktycznego wykorzystania Protokołu Stambulskiego, a także pracy z traumą i ofiarami przemocy, będą sukcesywnie włączane w problematykę szkoleń dla funkcjonariuszy i pracowników cywilnych jednostki.

Odnosząc się do zobowiązania udzielenia informacji w zakresie wskazanym w pkt. 7.1.8 i pkt. 7.1.9 raportu, wyjaśniam, co następuje.

1. W zakresie pkt. 7.1.8 raportu: Czy w OZ prowadzone były oddziaływania wobec osadzonych w zakresie wsparcia ofiar przemocy. Jeśli nie KMPT rekomenduje wprowadzenie poradnictwa i wsparcia dla kobiet, które doznały jakiejkolwiek formy przemocy, a także umożliwienie im uczestnictwa w specjalnych programach.

W Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu realizuje się oddziaływania wobec osadzonych kobiet w formie programu resocjalizacji pod nazwą „Zmiana na dobre” oraz w formie oddziaływań indywidualnych. Dotychczas zrealizowano cztery edycje programu w latach: 2015, 2016, 2019 i 2021. Łącznie oddziaływaniami objęto 39 kobiet. Program nie ma cyklicznego charakteru i prowadzi się go w sytuacji możliwości rekrutacji grupy. Program ma charakter grupy wsparcia. Uczestnictwo w grupie poprzedzone jest pogłębioną diagnozą rozmiaru przemocy w formie spotkań indywidualnych, po czym następuje zakwalifikowanie uczestniczki do grupy za jej zgodą. Program prowadzi psycholog działu penitencjarnego. Celem nadrzędnym programu jest dostarczenie podstawowej wiedzy na temat zjawiska przemocy oraz modyfikacja zachowań związanych z radzeniem sobie z konsekwencjami przemocy w tym: diagnoza form, stopnia nasilenia, skutków przemocy; analiza czynników, które mogą nasilać przemoc; praca nad zmniejszeniem poziomu izolacji społecznej; praca nad zwiększeniem poziomu samoświadomości; praca nad zwiększeniem otwartości na kontakty społeczne. Program trwa około 4 miesięcy. Skazane przebywające w Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu w 2023 roku, a odbywające kary długoterminowe, uczestniczyły w programie w latach ubiegłych. W 2023 roku prowadzono przede wszystkim oddziaływania indywidualne wobec kobiet, u których zdiagnozowano obszary zmienionego funkcjonowania z powodu doznanej przemocy. Ponadto prowadzono poradnictwo i informowano o możliwości uzyskania pomocy w tym obszarze po opuszczeniu zakładu karnego - w przypadku kobiet, których okres odbywania kary był krótki i nie pozwalał na uczestnictwo w programie. W przyszłości planuje się kolejne edycje programu, w zależności od możliwości rekrutacji grupy oraz oddziaływania indywidualne dla kobiet ofiar przemocy.

W oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo w ramach realizacji programu terapeutycznego realizowane są dwa bloki tematyczne, których zakres może stanowić wsparcie dla ofiar przemocy. Pierwszy z nich to Trening Przeciwdziałania Przemocy i Agresji. Zajęcia te mają na celu przekazanie skazanym podstawowych informacji dotyczących zjawiska przemocy i agresji oraz nauczenie ich skutecznego radzenia sobie z tym problemem. W latach 2021-2023 odbyło się 6 cykli tych zajęć w których wzięło udział 35 osadzonych kobiet odbywających kare pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym. Kolejny trening zawierający tematykę przemocy to Trening Radzenia Sobie z Napięciem, podczas którego kobiety przebywające w izolacji więziennej mają możliwość poznania między innymi przyczyn napięcia, rozpoznawania jego objawów, poznanie alternatywnych dla agresji i autoagresji sposobów radzenia sobie z napięciem i technik relaksacji. W latach 2021-2023 odbyło się 7 cykli tych zajęć w których wzięło udział 54 osadzonych. Ponadto każda osadzona w oddziale jest objęta stałą opieką psychologiczną i podczas systematycznych rozmów z psychologiem problematyka przemocy w rodzinie stanowi podstawowy element oddziaływań terapeutycznych.

2. W zakresie pkt. 7.1.9 raportu: **Czy w OZ odbył się kurs z zakresu opieki nad osobami starszymi i z niepełnosprawnościami i ile osadzonych wzięło w nim udział. Jeśli nie KMPT rekomenduje zapewnienie kobietom osadzonym w OZ w Lublińcu, które deklarują chęć świadczenia pomocy osobom niesamodzielnym, systematycznych kursów z zakresu opieki nad osobami starszymi z niepełnosprawnościami.**

W Oddziale Zewnętrznym w Lublińcu w okresie 19 października 2023 r. – 30 października 2023 r. zorganizowano kurs „Opiekun osób starszych, chorych i niepełnosprawnych” z cyklem zajęć z aktywizacji zawodowej realizowany w celu readaptacji społeczno-zawodowej w ramach oddziaływania penitencjarnego ze środków Funduszu Pomocy pokrzywdzonych oraz Pomocy Postpenitencjarnej – Fundusz Sprawiedliwości. Kurs ukończyło 10 osadzonych kobiet.

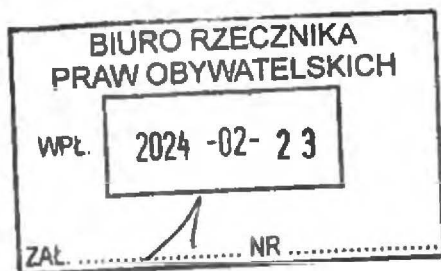
Otrzymują:

1. adresat ,
2. aa.

Handwritten signature in cursive script, followed by a rectangular stamp containing illegible text and a checkmark.

OI/D(k). 084.3.3.2024.AN

Katowice, dn. ²⁰ lutego 2024 r.

Pan
Rafał Kulas
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W odpowiedzi na Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur KMP.571.12.2023.JJ z dnia 22 stycznia 2024 r. z wizytacji Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu Zakładu Karnego w Herbach przeprowadzonej w dniach od 29 sierpnia do 1 września 2023 r., przesyłam informację o poczynionych ustaleniach dotyczących zaleceń zawartych w jego treści.

Z poważaniem

215777DA 01.02.2024 09:00:00
Służby Więziennej w Katowicach
płk Paweł Gałanka

Otrzymują:

1. adresat,
2. aa (BPK - email).

OI/D(k). 084.3.3.2024.AN

Katowice, dn. 20 lutego 2024 r.

Pan
Rafał Kulas
Dyrektor Zespołu
Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

W odpowiedzi na Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur z wizytacji Oddziału Zewnętrznego w Lublinie Zakładu Karnego w Herbach przeprowadzonej w dniach od 29 sierpnia do 1 września 2023 r., przesłany wraz z pismem KMP.571.12.2023.JJ z dnia 22 stycznia 2024 r., uprzejmie informuję o poczynionych ustaleniach dotyczących zaleceń zawartych w jego treści.

1. W zakresie pkt. 7.2.1. raportu: zwiększenie etatów w OZ, w szczególności w dziale ochrony i dziale penitencjarnym.

Liczba wszystkich etatów ochronnych w OZ Lubliniec wynosi 53. Jak wynika z analizy zestawienia etatów w dziale ochrony OZ Lubliniec potencjał zabezpieczenia etatów normatywnych wynosi 11 etatów, co daje wskaźnik zabezpieczenia normatywnego czasu służby na poziomie 27,5%. W przypadku zwiększonej absencji funkcjonariuszy działu ochrony, w szczególności w wyniku absencji chorobowych, celem poprawy sytuacji kadrowej działu ochrony w OZ Lubliniec w miarę możliwości do pełnienia służby w tej jednostce kierowani będą czasowo funkcjonariusze działu ochrony jednostki macierzystej, tj. Zakładu Karnego w Herbach. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, że OZ Lubliniec jest jednostką przeznaczoną dla kobiet, co powoduje, że zgodnie z *Instrukcją nr 2/2018 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 21 listopada 2018 roku w sprawie postępowania z osadzonymi kobietami*, w oddziale dla kobiet służbę oddziałowego pełnić powinna wyłącznie kobieta. Ponadto do działu ochrony OZ Lubliniec kierowani będą funkcjonariusze innych działów ZK Herby realizujący praktykę zawodową w dziale ochrony.

W dalszej kolejności, w przypadku poprawy sytuacji kadrowej działów ochrony w pozostałych jednostkach organizacyjnych OISW Katowice (uzupełnienie wakatów) polecę

czasowo delegować do pełnienia służby w dziale ochrony OZ Lubliniec funkcjonariuszki z innych, najbliższych jednostek (np. AŚ Tarnowskie Góry, AŚ Częstochowa).

Przeprowadzona analiza stanu zaludnienia populacji osadzonych Zakładu Karnego w Herbach – Oddział Zewnętrzny Lubliniec oraz ilości psychologów wskazuje, że ustalona liczba i podział stanowisk w dziale penitencjarnym spełnia wymogi standaryzacji pracy psychologów, o których mowa w § 93 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia nr 19/16 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 4 kwietnia 2016 roku w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia i organizacji pracy penitencjarnej oraz zakresów czynności funkcjonariuszy i pracowników działów penitencjarnych i terapeutycznych oraz oddziałów penitencjarnych.

Należy jednocześnie zaznaczyć, iż w przypadku wystąpienia długotrwałej nieobecności w służbie, Dyrektor Zakładu Karnego w Herbach zobowiązał się do niezwłocznego przesunięcia psychologa z Zakładu Karnego w Herbach do Oddziału Zewnętrznego w Lublińcu, celem zapewnienia standardów badań psychologicznych, pomocy psychologicznej oraz oddziaływań psychologicznych.

2. W odniesieniu do pkt. 7.2.2. raportu: **zapewnienie środków finansowych na przeprowadzenie remontów w OZ w Lublińcu.**

Dyrektor Zakładu Karnego w Herbach z Oddziałem Zewnętrznym w Lublińcu zostanie zobowiązany do wykonania powyższych prac remontowych w ramach posiadanych w planie finansowym środków. W przypadku gdy okażą się one niewystarczające wystąpi z wnioskiem do Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej w Katowicach, o zwiększenie planu finansowego w paragrafie wydatków budżetowych 4270.

Z poważaniem

ZASTĘPCA DYREKTORA OKRĘGOWEGO
Służby Więziennej w Katowicach

plk Paweł Gółanka

Otrzymują:

1. adresat,
2. aa.